

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

HEMŞİRELİĞE ÖZEL EPİDEMİYOLOJİ

Dr. Öğr. Üye. Figen Çavuşoğlu

METODOLOJİK ARAŞTIRMALAR

*HEM207-Hemşireliğe Özel
Epidemiyoloji*

Hafta-12

Sunum içeriđi

- Metodolojik araştırmalar
- Geçerlilik
- Geçerliliğin bileřenleri
- Güvenirlik-tutarlılık

Dersin öğrenme hedefleri

- Metodolojik araştırma türünü bilir
- Metodolojik araştırmalarının özelliklerini bilir ve ayırt edebilir

- Hastalıkları tanılama ve sağlık taramalarında kullanılan yöntemlerin kişiye doğru tanı koymada ne kadar **geçerli** oldukları ve
- bu yöntemleri kullanan kişilerden kaynaklanan gözlem-ölçüm hatalarının boyutunun ne olduğunu,
- gözlem ve ölçümlerin kalitesini belirlemek için yapılan araştırmalara genelde metodolojik araştırmalar adı verilir.

Bu grupta geçerlik ve güvenilirlik yer alır

Geçerlik-validite: tanı yönteminin ne kadar doğru tanı koyduğunu belirleme

Güvenilirlik-tutarlılık: gözlem ve ölçümü yapan kişilerin, gözlemcilerin kendi kendileri veya birbirleriyle ne kadar tutarlı gözlem ve ölçüm yaptıklarını belirleme

Validite (Geçerlilik)

- Gözlem veya ölçüm yapılırken kullanılacak test-yöntem kimin gerçekten hasta, kimin gerçekten sağlam olduğunu saptayabilmelidir.

Geçerliliğin iki bileşeni

Sensitivite ve Spesifisite

- **Sensitivite (hassasiyet, duyarlılık):** Validitesi belirlenecek olan ölçüm yönteminin gerçekten hasta olanlardan ne kadarını hasta olarak saptayabildiğini gösterir.
- **Spesifisite (Seçicilik):** Validitesi saptanacak olan yeni ölçüm yönteminin, sağlam olanlardan ne kadarının doğru olarak (sağlam) saptayabildiğini gösterir.

- ▶ Bir testin-yöntemin duyarlılığı ve seçiciliği, geçerliliği daha önceden saptanmış ve yüksek olan bir başka teste-yönteme göre belirlenir.
- ▶ bir hastalık için hali hazırda var olan kesin hasta ve sağlam tanısı koydurabilecek yöntemler olmalıdır. Bunlara **referans yöntem** adı verilir.

Sensitivitenin önemli olduğu, yüksek olması istenen durumlar şunlardır:

Toplumda taranan hastalık erken teşhis edildiğinde yeterli tedavisi varsa veya ilerlemesi durdurulabiliyor, komplikasyonları önlenabiliyorsa,

Yanlış olarak hasta tanısı konulanların (yalancı pozitifler) kesin tanıları için gerekli ileri tetkikleri sağlık kuruluşları için bir yük değilse, onların işlerini aksatmıyorsa ve tetkikler çok pahalı değilse

Toplumda sık sık tarama yapma olanakları yok veya çok sınırlı ise taramada kullanılacak tanı testinin sensitivitesinin yüksek olması istenir.

Spesifisitenin önemli olduğu, yüksek olması istenen durumlar şunlardır:

Taranan hastalığın tedavi olanakları sınırlı veya tedavisi yoksa,

Şüpheli vakaların ileri tetkikleri için uygun yöntemler yok ve ayrıntılı tetkikleri sağlık kuruluşları için büyük yük olacak, onların işlerini aksatacaksa veya bu testler çok pahalı ise,

Yanlış olarak hasta tanısı konulması (yalancı pozitif) kişiyi ve çevresini sosyal yönden rahatsız, huzursuz edecekse

Spesifisitenin önemli olduđu, yüksek olması istenen durumlar-devam

Hastalığa erken tanı konulmasının, tedavi ve prognoz üzerinde olumlu bir etkisi yoksa,

Tanı ve tedavi izlemelerini yapacak yeterli sayıda/nitelikte personel ve kuruluşlar yoksa taramada kullanılan testin seçiciliğinin yüksek olması istenir.

GÜVENİLİRLİK - TUTARLILIK

- Bu gruptaki çalışmalarda, herhangi bir araştırmada veya kurumda yapılan ölçümler, gözlemler, muayeneler **aynı kişiler üzerinde aynı koşullarda, aynı gözlemciler tarafından tekrar edildiklerinde aynı sonuçları elde etme boyutu saptanır.**

- Böylece aynı zaman kesitinde yapılan gözlemlerin bulguları arasında fark olup olmadığı, varsa bu farkın boyutu, gözlem ve ölçümlerin güvenilirliği belirlenmiş olur.

- Gözlem ve ölçümleri yapan kişilerden, yani gözlemcilerden kaynaklanan hatalar ise iki Őekilde ölçülebilir:

a) Gözlemciler-arası tutarlılık:

Aynı kişiler üzerinde bazı değişkenlere ilişkin gözlem ve ölçümler aynı koşullarda, ancak farklı gözlemciler tarafından yapıldığı zaman sonuçlar arasındaki benzerliğin boyutuna gözlemciler arası tutarlılık adı verilir.

b) Gözlemci-içi tutarlılık:

Aynı kişiler üzerinde, aynı koşullarda, aynı gözlemci tarafından tekrar edilen gözlem ve ölçümlerin sonuçları arasındaki uyum tutarlılıktır.

Burada dikkat gereken nokta gözlemcinin aynı preparatı değerlendirdiğini bilmemesi

Teşekkürler

Kaynaklar

- Kubilay G., Emirođlu O.N., Baybuđa M.S., Örsal Ö., Kesgin M.T. (2017). Sağlık Bilimlerinde epidemiyoloji. Göktuđ basın yayın ve dağıtım, Amasya.
- Tezcan S.G. (2017). Temel Epidemiyoloji. Hipokrat Kitapevi, Ankara.
- Tezcan S (1992). Epidemiyoloji Tıbbi araştırmaların yöntem bilimi. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı. Meteksan Anonim Őirketi, Ankara.
- Güler, Ç., Akın L. (2012). Halk Sağlığı: Temel Bilgiler. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

